RELAȚIA DINTRE AGRESIVITATE ȘI LOCUL DE CONTROL LA TINERI

Galina PRAVIȚCHI, Olga AXENTII
CZU: 316.624-053.6 ***pravitchi_galina@yahoo.com***

Agresivitatea și locul de control sunt concepte care completează comportamentul uman cu reacții specifice la evenimentele din jur, determinând un anumit mod de interrelaționare și percepție a lucrurilor.

Scopul acestei cercetări rezidă în determinarea relației dintre agresivitate și locul de control la tineri.

Ipoteza cercetării relevă faptul că există o relație între agresivitate și locul de control la tineri.

Agresivitatea, chiar din prima perioadă a apariției sale ca formă comportamentală, a reprezentat un factor determinant în ceea ce privește stratificarea și modelarea interrelațiilor în cadrul unei populații, unei comunități sau a unui grup.

În domeniul psihologiei, prin *comportament agresiv* se înțelege acel comportament care conduce la anumite daune a persoanei atacate, fie că este vorba de rănirea acesteia, distrugere, jignire sau ofensă. De asemenea, agresivitatea poate fi și un comportament la nivel verbal plus acţional ofensiv, care este orientat spre umilirea, minimalizarea sau chiar suprimarea fizică a celorlalţi [1]. O clasificare a agresivității face distincția dintre opt forme ale acesteia: *agresivitate fizică, agresivitate indirectă, impulsivitate, negativism, suspiciune, supărare, agresivitate verbală, autoagresiune*.

De-a lungul anilor, conceptul de agresivitate a evoluat mult, astăzi fiind cunoscute numeroase teorii care pornind de la diverse ipoteze privind etiologia comportamentelor agresive, încearcă să ofere cea mai bună explicaţie şi să reliefeze factorii responsabili implicaţi.

După G. Moser, există patru concepţii majore în ceea ce priveşte comportamentul agresiv: a) teoriile instinctuale care consideră că agresivitatea este o manifestare a unei pulsiuni sau instinct înnăscut; b) teoriile reactive care consideră că comportamentul agresiv este o

reacţie la situaţiile frustrante sau dezagreabile; c) teorii ale învăţării potrivit cărora comportamentul agresiv este un comportament achiziţionat prin intermediul unor diferite mecanisme cum este, de exemplu, învăţarea prin imitaţie şi/sau observaţie; d) abordarea cognitivă care pune accentul pe procesele cognitive centrale interne inserate între stimuli şi răspunsul comportamental al individului. În varianta mai specifică a costurilor şi beneficiilor, perspectiva cognitivă sugerează că şi comportamentele agresive sunt rezultanta unui proces decizional: decizia de a acționa agresiv este în funcţie de raportul dintre costurile şi beneficiile obținute [2].

Locul de control este un termen utilizat în psihologia socială pentru a denota o sursă percepută de control asupra propriului comportament [3]. Conceptul cuprinde două tipuri ale locului de control: *extern și intern*.

Potrivit lui J. Rotter, atunci când o persoană atribuie motivele eșecurilor sau succeselor sale ca urmare a unei combinații aleatorii de circumstanțe, soarta sau influența forțelor influente, aceasta înseamnă că persoana are un loc de control extern. Dimpotrivă, dacă este înclinat să explice motivele evenimentelor petrecute cu el numai prin comportamentul sau caracteristicile sale inerente, abilități, acest lucru indică faptul că o persoană are un loc de control intern. Persoanele cu loc de cotrol intern pot fi recunoscute datorită atitudinii lor calme și încrezătoare, fiind binevoitori față de ceilalți. În comparație cu persoanele ce dețin loc de control intern, cele cu loc de control extern sunt într-un număr mai mare, acestea sunt considerate a fi mai anxioase, mai puțin tolerante față de ceilalți și pot manifesta o agresivitate mai mare în comportament și, ca consecință, nu sunt cele mai tolerate în cadrul grupului din care fac parte [4].

Metodologia cercetării a inclus următoarele tipuri de metode:
a) teoretice: documentarea științifică; analiza și generalizarea surselor și cercetărilor din domeniul psihologiei; b) empirice: chestionarul manifestărilor agresive (Buss-Durkey,75 itemi), chestionarul locului de control (Rotter, 29 itemi). c) statistic-matematice de prelucrare a datelor; stabilirea cotelor procentuale și a valorilor medii, Testul t-Student, coeficientul de corelație Bravais Pearson.

În cadrul cercetării au fost chestionate 51 de persoane cu vârsta cuprinsă între 25-35 de ani din diverse domenii de activitate (dintre care 30 de subiecți de gen feminin și 21 de subiecți de gen masculin). La studiu au participat preponderent persoane din domeniul vânzări din cadrul companiilor: „Orange”, „Moldcel”, „Darwin”, „Librarius”, „Tucano”, „Vitesse”, „Farmacia Familiei”, din orașul Chișinău.

În urma interpretării și analizei statistico-matematice a rezultatelor obținute, ipoteza demersului experimental care prevede faptul că există o relație între agresivitate și locul de control la tineri a fost confirmată. Această asumție a fost testată statistic prin intermediul coeficientului de corelație Bravais-Pearson, obținându-se următoarele rezultate:

Tabel

Relația dintre agresivitate și locul de control la tineri

	Loc de control intern
Impulsivitate	r = .418 p = .009
Agresivitate verbală	r = .376 p = .020

Astfel, a fost identificată o corelație cu sens pozitiv, direct proporțională între locul de control intern și impulsivitate, precum și o relație pozitivă, direct proporțională între locul de control intern și agresivitatea verbală.

Rezultatele obținute sugerează faptul că cu cât o persoană își accentuează mai mult și, respective, își atribuie un loc de control intern, cu atât mai mult va crește predispoziția spre manifestarea agresivității verbale și a impulsivității. Locul de control intern se referă la oamenii care îşi asumă în mod constant responsabilitatea pentru propriile lor acțiuni sau care simt că au puterea de a face ceva cu privire la o situație și privesc lucrurile din prisma realității. Agresivitatea verbală, se referă la manifestarea sentimentelor negative prin strigăte, amenințări sau blesteme. Impulsivitatea ca formă de agresivitate, se referă la manifestarea sentimentelor negative prin duritate, vulgarism, iritație chiar și la cei mai mici excitanți.

Analiza teoretică și rezultatele care au fost obținute în cercetarea respectivă au dus la elaborarea următoarelor recomandări: Exersarea conduitei în plan intern prin consumarea tendinței agresive la nivelul imaginației și fanteziei în schimbul proiecției asupra persoanelor din mediul extern; exersarea și implementarea negocierii, compromisului și a alternativelor de rezolvare a situațiilor-problemă, situațiilor conflictuale ce predispun spre agresivitate; relaționarea cu ceilalți pornind de la o comunicare asertivă; evitarea supraoboselii și a somnului insuficient, acești factori contribuie la declanșarea și creșterea în intensitate a manifestărilor agresive; participarea la programe centrate pe îmbunătăţirea competenţei prosociale și reducerea comportamentelor de risc; conștientizarea relației dintre comportamentul propriu și impactul acestuia asupra reușitelor sau nereușitelor; identificarea și transformarea gândurilor iraționale, în gânduri raționale și constructive; interpretarea evenimentelor din viață, într-un mod realist; încrederea în forțele proprii și deschiderea pentru noi experiențe.

***Referințe*:**

1. URSU, M. *Buletin ştiinţific* / Revistă de Etnografie, Ştiinţele Naturii şi Muzeologie. Vol. 4 (17). Chişinău, 2006. 270 p.
2. RUSU, D. *Psihologie socială*. Cluj-Napoca. 2013. 73 p.
3. ПЕТРОВСКИЙ, А., ЯРОШЕВСКИЙ, М., КАРПЕНКО, Л. *Психология: словарь*. Политиздат, 1990. 492 с.
4. КНЯЗЕВ, Е. *Взаимосвязь социально-психологических характеристик личности и подчиняемости авторитету у субьектов межличностного взаимодействия*. Дисс. …канд. психологических наук. Саратов, 2018. 264 с.